

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för demokrati och styrning
Cecilia Ramqvist
i samråd med
Sektionen för näringsliv, kultur och fritid
Louise Andersson
Sektionen för socialtjänst och jämställdhet
Ulrika Lifvakt samt
Utbildningssektionen
Lotta Andersson Damberg,
Åsa Andersson och Åsa Ernestam

Kulturdepartementet

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer – Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034 (SOU 2024:3)

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet av utredningen om nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige *Ett starkt judiskt liv i Sverige för framtida generationer, Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025-2034* (SOU 2024:3). SKR begränsar sitt yttrande till de förslag som berör kommuner och regioner. SKR avstår från att kommentera de förslag som uppenbart faller utanför den kommunala kompetensen.

Sammanfattning (SKR:s sammanfattande ställningstaganden)

- SKR välkomnar en nationell strategi för att stärka judiskt liv, och instämmer i att denna bör utformas och genomföras i nära samråd med den judiska minoriteten.
- SKR instämmer i att insatser på lokal nivå, i kommuner och regioner, är avgörande för att strategin ska få önskat genomslag.
- SKR understryker att kommuner och regioner i enlighet med finansieringsprincipen alltid ska kompenseras när de åläggs utökade och kostnadsdrivande uppdrag.
- SKR betonar att det lokala självstyret bör beaktas och respekteras, särskilt i frågor som har en tydlig lokal och regional prägel.
- SKR avstyrker förslaget om att tillsätta en nationell samordnare för strategin.
- SKR instämmer i att uppföljning och utvärdering är en viktig del i strategins genomförande, och anser att detta arbete bör ske inom befintliga uppdrag för utvärdering av det nationella minoritetsarbetet. SKR påminner om kommuners uppgiftslämnarbörd, och framhåller att

indikatorer och form för redovisning bör utformas på ett sätt som passar kommunerna.

- SKR tillstyrker utredarens förslag om inrättandet av pilotkommuner för stärkt judiskt liv och att dessa bör kompenseras med statsbidrag motsvarande de som utgår till kommuner som är förvaltningsområden.
- SKR tillstyrker att Statens skolverk och Forum för levande historia ska ges fortsatta uppdrag för att arbeta med demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism i skolan.
- SKR tillstyrker att definitionen av konfessionella inslag i skollagen bör ses över och tydliggöras.
- SKR tillstyrker förslaget om att förstärka bidraget till litteratur, kulturtidskrifter och läsförmedlande insatser under en femårsperiod.
- SKR anser att regeringen och skolmyndigheterna behöver tydliggöra hur skolhuvudmännen bör förhålla sig till elevers behov av ledighet i de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan i samband med judiska helgdagar.
- SKR betonar vikten av att finansieringsprincipen tillämpas och att kommuner till fullo kompenseras för eventuellt ökade kostnader i samband med en vidare tillämning av minoritetslagen inom äldreomsorgen.
- SKR:s uppfattning är att förslaget om att inrätta ett stimulansbidrag för huvudmän som anordnar judiska studier i grundskolans årskurs 7–9 kan vara positivt, men ser att detta sannolikt enbart kommer att göra skillnad i de större kommunerna. För att öka tillgängligheten för elever i alla delar av landet anser SKR att möjligheterna till fjärrundervisning i judiska studier bör övervägas.
- SKR tillstyrker förslaget att Statens skolverk ges i uppdrag att ta fram undervisningsmaterial om den judiska minoriteten.
- SKR tillstyrker satsningen på folkbildning om det svensk-judiska kulturarvet, men påtalar vikten av att även de övriga nationella minoriteterna omfattas på ett sätt som lyfter fram och gynnar bevarandet och revitaliseringen också av deras kulturarv.
- SKR tillstyrker förslaget om att uppmärksamma 2025 som ett jubileumsår för judiskt liv i Sverige under förutsättning att det förtydligas vilka förväntningar som finns på kommuner och regioner och att medel skjuts till för att möta dessa. Vidare önskar SKR mer information om vilket frivilligt stöd som kan erbjudas kommuner och regioner i uppmärksammandet av jubileumsåret i deras verksamheter.
- SKR tillstyrker förslaget om förstärkt stöd till det judiska civilsamhället lokalt och regionalt. SKR påtalar att även övriga nationella minoriteter sannolikt skulle gynnas av motsvarande satsningar på det lokala civilsamhället.
- SKR tillstyrker förslaget om stöd till ett judiskt informationscentrum och anser att det är viktigt att ett sådant nationellt centrum är tillgängligt för landets alla delar.
- SKR tillstyrker den resursförstärkning till Judiska museet som föreslås. SKR anser att en femårig satsning snarare än en treårig kan få bättre förankring.

- SKR vill betona vikten av att staten säkerställer att det finns lärarutbildning och kompetensutveckling i minoritetsspråken som svarar mot behoven, och anser att en långsiktig och permanent finansiering av lärarutbildningar på minoritetsspråken är av grundläggande betydelse.

Allmänna synpunkter

SKR välkomnar initiativet att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till en nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige. I uppdraget har det inte ingått att lämna förslag till författningsändringar. I utredningens direktiv framhöll regeringen att kommuner och regioner i lägre utsträckning arbetar med den judiska minoritetens rättigheter jämfört med insatser för andra nationella minoriteter. Man hänvisade till att det finns förvaltningsområden för de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska och att det finns en nationell strategi för romsk inkludering. Under utredningstiden har läget i omvärlden utvecklats i en riktning med ökad antisemitism, en händelseutveckling som understryker behovet av en strategi för att säkerställa att det är möjligt att leva ett öppet och tryggt judiskt liv i Sverige. SKR instämmer i dessa bedömningar, och i att insatser på lokal nivå, i kommuner och regioner, är avgörande för att strategin ska få önskat genomslag.

SKR avstyrker utredarens förslag om att tillsätta en nationell samordnare för strategins genomförande. Nationella samordnare är en del av statens styrning över kommuner och regioner. Erfarenheter från tidigare strategier säger att nationella samordnare ofta brister i erfarenhet och insikt om de lokala förutsättningar som råder i landet, samt att stöd och styrsignaler från nationella samordnare riskerar att störa kommuner och regioner i deras ordinarie styrning och verksamheter. SKR anser även att det stöd som ges till kommuner och regioner från den nationella nivån inom den föreslagna strategin bör samordnas och inte spridas ut på flera olika myndigheter där det kan undvikas. När stöd och insatser fördelas på flera olika nationella myndigheter blir detta ofta svårtillgängligt för kommuner och regioner. Detsamma gäller utvärdering och uppföljning, med förfrågningar till kommuner och regioner från många statliga aktörer som vill ta del av information och enkätsvar.

En generell synpunkt från SKR är att kommuner och regioner i enlighet med finansieringsprincipen alltid ska kompenseras när de åläggs utökade och kostnadsdrivande uppdrag. SKR betonar även att det lokala självstyret bör beaktas och respekteras, särskilt i frågor som har en tydlig lokal och regional prägel. I frågor som rör lokalsamhället har ofta kommuner och regioner tillsammans med det lokala civilsamhället och företrädare för minoriteten bäst kännedom om de lokala behov och förutsättningar som finns.

Utredningens bedömningar och förslag

Betänkandets förslag är uppdelade utifrån övergripande målområden, detta yttrande följer samma disposition.

Övergripande mål: Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025-2034 (fokusområde 5.1)

SKR välkomnar en nationell strategi för att stärka judiskt liv, och instämmer i att denna bör utformas och genomföras i nära samråd med den judiska minoriteten. SKR påtalar att strategin även bör genomföras med respekt för de lokala och regionala skillnader som finns i Sverige och i samråd med kommuner och regioner.

En nationell samordnare ska utses för att leda och samordna arbetet med strategin (avser förslag i avsnitt 5.1.2)

Utredaren föreslår att en nationell samordnare för strategins genomförande ska utses inom kommittéväsendet för att leda, följa upp arbetet samt sprida kunskaper och ge stöd till berörda aktörer.

SKR avstyrker förslaget om att tillsätta en nationell samordnare för att leda och samordna arbetet med strategin. SKR ställer sig tveksam till användningen av nationella samordnare och anser att de redan idag är flera myndigheter som har uppdrag gentemot kommuner och regioner när det gäller arbetet med att stödja den judiska minoriteten. Många myndigheter att förhålla sig till skapar i princip alltid en ökad administrativ börda för kommuner och regioner som tar fokus från verksamheten. kommuner och regioner har själv bäst kunskap om och förmåga att planera arbetet utifrån lokala förutsättningar.

Uppföljning och utvärdering av strategin för judiskt liv (avser förslag i avsnitt 5.1.4)

Den nationella samordnaren ska enligt förslaget årligen följa upp det arbete som genomförs inom strategin. Uppföljningen ska enligt förslaget utgå ifrån de centrala myndigheternas och pilotkommunernas redovisningar av arbetet och ifrån indikatorer för att följa utveckling inom området.

SKR instämmer i att uppföljning och utvärdering är en viktig del i strategins genomförande men anser att ansvaret för detta bör rymmas inom det ordinarie uppdraget för att följa upp arbetet med nationella minoriteter, som ligger hos Länsstyrelsen Stockholm. SKR påminner om kommuners uppgiftslämnarbörda, och framhåller att indikatorer och form för redovisning bör utformas i samråd med de aktuella pilotkommunerna och på ett sätt som är genomförbart och effektivt.

Pilotkommuner (avser förslag i avsnitt 5.1.6)

Utredaren föreslår att pilotkommuner ska utses för strategins hela tidsperiod. Dessa ska bedriva ett utvecklingsarbete för att stärka judiskt liv. Ett årligt statsbidrag i nivå med det som utgår till kommuner som är förvaltningsområde ska utgå till dessa pilotkommuner. Arbetet i pilotkommunerna ska ske i nära dialog och samverkan med den judiska minoriteten, och utredarens vision är att de aktuella kommunerna ska utveckla verksamheter och insatser för att stärka judiskt liv i kommunerna på lång sikt.

SKR instämmer i utredarens konstaterande att kommuner har en central roll i arbetet med den judiska minoriteten eftersom de ansvarar för verksamheter som är avgörande för ett stärkt judiskt liv, exempelvis skola, kultur, äldreomsorg och trygghet. Utredaren fastslår även att kommunerna generellt har en närmare dialog med medborgarna och kunskap om den lokala kontexten, och poängterar att arbetet bör ske utifrån lokala förutsättningar. Detta är en bild och bedömningar som SKR delar.

Konkret skriver utredaren att arbetet som pilotkommun kan omfatta uppdraget att stärka kunskapen om judisk historia i kommunen, öka inslagen av judisk kultur i kulturutbudet, förstärka arbetet med trygghetsfrågor för den judiska minoriteten och stärka skolans arbete med och för den judiska minoriteten. Det kan också handla om att vidareutveckla minoritetens möjligheter till inflytande och delaktighet, och kunskapshöjande insatser om den judiska minoriteten som riktar sig till kommunens anställda.

Utredaren poängterar att åtagandet som pilotkommun ska vara helt frivilligt, och att man för att kunna utses till pilotkommun behöver ha en nuvarande eller historisk koppling till svensk-judiskt liv. De kommuner som utses kommer ges möjlighet till stöd av den nationella samordnaren i att bedriva ett systematiskt arbete för att stärka judiskt liv i kommunen. Tanken är att dessa kommuner sedan kan fungera som en förebild och inspirera andra kommuner till liknande arbetssätt. Pilotkommunerna utses för hela strategiperioden för att säkerställa kontinuitet och goda förutsättningar för att arbetet implementeras i ordinarie strukturer för ledning och styrning.

Utredaren anser att fem kommuner till en början bör utses till piloter och att det är viktigt att kommuner där det bor många judar och där det finns judiska församlingar överväger att ställa upp som pilotkommuner.

SKR tillstyrker utredarens förslag om inrättandet av pilotkommuner för stärkt judiskt liv och att dessa bör kompenseras med statsbidrag motsvarande de som utgår till kommuner som är förvaltningsområden. SKR delar utredarens uppfattning om vikten av långsiktigt arbete och att kommunerna ska få goda förutsättningar att implementera arbetet för stärkt judiskt liv i ordinarie strukturer för styrning och ledning. Detta är en framgångsfaktor som vi känner igen från annat utvecklingsarbete. SKR ser med glädje att utredaren förstår vikten av den lokala nivån för att strategin ska få önskat genomslag och att åtagandet som pilotkommun måste bygga på frivillighet från kommunernas sida för att arbetet ska få god förankring.

Övergripande mål: Trygghet och öppenhet (fokusområde 5.2)

Målsättningen inom målområdet är att judar i Sverige kan leva öppet, tryggt och säkert. Till detta hör att individer, institutioner och judiska organisationer kan verka öppet i Sverige, samt att det finns förutsättningar för ett judiskt vardagsliv särskilt för barn och unga. Utredaren hänvisar till Sveriges internationella konventionsåtaganden inom målområdet.

Fortsatt arbete mot antisemitism i skolan (avser förslag i avsnitt 5.2.4)

Utredaren föreslår att Statens skolverk och Forum för levande historia ges fortsatt uppdrag att arbeta med demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism i skolan.

Skolans uppdrag handlar om att eleverna ska utveckla både kunskaper och värden, vilket är tydligt framskrivet i styrdokumentet. Det är viktigt att alla elever utvecklar kunskaper om judisk kultur och judiskt liv och att de elever som tillhör den judiska minoriteten ska känna sig trygga och våga vara öppna med sin judiska tillhörighet.

SKR tillstyrker förslaget att Statens skolverk och Forum för levande historia ska ges fortsatta uppdrag för att arbeta med demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism i skolan.

Övergripande mål: Judiskt vardagsliv (fokusområde 5.3)

Målsättningen är att säkerställa att det finns goda möjligheter att leva ett judiskt liv och överföra judisk kultur och judiska traditioner till barn och unga i Sverige.

Skollagens definition av konfessionella inslag i utredning bör ses över (avser förslag i avsnitt 5.3.1)

Utredaren menar att definitionen av konfessionella inslag i skollagen (2010:800) bör ses över i syfte att större hänsyn ska tas till vad som är kulturella och traditionella inslag snarare än konfessionella inslag i utbildningen. Vidare skriver man att den judiska minoritetens syn på vad som är kulturella och traditionella inslag och vad som tillhör den judiska religionen bör beaktas i översynen.

Kommunerna är ansvariga för ägar- och ledningsprövning vid tillstånd och tillsyn av fristående förskolor i enskild regi, där ingår förskolor med konfessionella inslag. Bedömningar om konfessionella inslag är ett viktigt men svårt uppdrag i kommunernas tillsyn. Statens skolverk och Skolinspektionen har stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning och tillsyn av fristående förskolor men där ingår inget om konfessionella inslag.

Mot bakgrund av detta tillstyrker SKR betänkandets bedömning i avsnitt 5.3.1, att definitionen av konfessionella inslag i skollagen bör ses över och tydliggöras. SKR:s bedömning är att en tydligare definition av konfessionella inslag kan komma att underlätta för kommunerna, men att en bedömning av vad som utgör konfessionella inslag i utbildningen inte enbart kan baseras på den judiska minoritetens definitioner och avvägningar, utan att ett bredare perspektiv måste beaktas.

Stärkta medel för litteratur om judiskt liv för barn och unga och deras familjer (avser förslag i avsnitt 5.3.2)

Utredaren föreslår att bidraget till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser som Statens kulturråd fördelar ska förstärkas under en femårsperiod. Bakgrunden till detta är att man ser att det skett en försvagning i den judiska minoriteten när det gäller överföringen av kunskap om judisk kultur och traditioner till barn och unga. Litteratur på svenska om judisk kultur och traditioner som riktar sig till barn och unga efterfrågas inte bara av judiska familjer, utan även av judiska förskolor och skolor enligt utredaren.

SKR välkomnar förslaget om bidraget till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser som Statens kulturråd fördelar ska under en femårsperiod för stärkas för att främja utgivningen av litteratur om judiskt liv för barn och unga.

Hänsyn till judiska helgdagar i skola och övrig utbildning (avser bedömningar i avsnitt 5.3.3)

Utredaren anser att judiska barns behov av ledighet på judiska helgdagar i högre grad bör beaktas i de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan. Vidare är utredarens bedömning att Statens skolverk i högre utsträckning bör ta hänsyn till judiska helgdagar när provdatum för nationella prov planeras, samt att motsvarande hänsyn bör tas inom högre utbildning.

När det gäller elevers behov av ledighet i de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan i samband med judiska helgdagar anser SKR att detta är en fråga där regeringen och skolmyndigheterna kan behöva tydliggöra hur skolhuvudmännen bör förhålla sig. Här bör även elevernas rätt till utbildning vägas in och vilken hänsyn som även kan behöva tas till barn med andra religioner. Liknande överväganden kan behöva göras när det gäller högre utbildning, samt gällande planeringen av nationella prov och motsvarande hänsyn inom högre utbildning.

Stärkt möjlighet att beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet inom äldreomsorgen (avser bedömning i avsnitt 5.3.5)

Utredaren gör bedömningen att bestämmelserna i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk bör ses över i syfte att kommuner ska ha en skyldighet att beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet inom äldreomsorgen, även i de fall servicen och omvårdnaden inte erbjuds av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska.

I den nuvarande tillämpningen av lagen läggs stort fokus vid tillgång till äldreomsorg på minoritetsspråk för att säkerställa äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet, och som lagen nu är utformad har kommuner skyldighet att beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet endast då service och omvårdnad inom äldreomsorgen erbjuds av personal som behärskar minoritetsspråket i fråga. En utmaning för kommuner är att rekrytera personal med kompetens inom minoritetsspråk.

SKR delar utredarens uppfattning att det skulle kunna finnas andra sätt att tillgodose de behov av kulturell identitet som omfattas av minoritetslagen. Om en sådan tillämpning av minoritetslagen sker i enlighet med utredarens bedömning, betonar SKR vikten av att finansieringsprincipen tillämpas och att kommuner till fullo kompenseras för de ökade kostnader som en sådan tillämpning kan komma att medföra.

Övergripande mål: Kunskap, utbildning och forskning (fokusområde 5.4)

Målsättningen är att det finns stärkt kunskap, utbildning och forskning i judiska studier och om judiskt liv.

Stimulansbidrag för judiska studier i årskurs 7-9 (avser bedömningar och förslag i avsnitt 5.4.1)

Utredaren föreslår att ett stimulansbidrag ska inrättas för att kompensera huvudmän för ökade kostnader i samband med att de anordnar judiska studier enligt förordning (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolans årskurs 7-9. Bedömningen är även att förordningen bör ändras så att det blir möjligt att kostnaderna för särskild utbildning i judiska studier får överstiga kostnaden för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen.

SKR:s uppfattning är att förslaget om att inrätta ett stimulansbidrag för huvudmän som anordnar judiska studier i grundskolans årskurs 7–9 kan vara positivt, men ser att detta sannolikt enbart kommer att göra skillnad i de större kommunerna. För att öka tillgängligheten för elever i alla delar av landet anser SKR att möjligheterna till fjärrundervisning i judiska studier bör övervägas. Vidare kommer förutsättningarna att inrätta judiska förskolor och skolor alltid att variera mellan olika delar av landet mot bakgrund av att många kommuner är förhållandevis små och tillgången till förskollärare, lärare och annan personal med relevant kompetens varierar mycket. Därför behöver även andra lösningar övervägas för att underlätta för barn och unga att utveckla och stärka sin judiska identitet.

SKR efterfrågar vidare en utökad analys av vilka de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna blir om Förordning (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan ändras så att det blir möjligt att kostnaderna för särskild utbildningen i judiska studier får överstiga kostnaden för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen.

Statens skolverk ska ta fram undervisningsmaterial om den judiska minoriteten (avser förslag i avsnitt 5.4.2)

Förslaget är att Statens skolverk ska ges i uppdrag att ta fram undervisningsmaterial om den judiska minoriteten, och att detta material ska användas som ett komplement till befintliga läromedel i förskolan, de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan.

SKR ställer sig positiva till att Statens skolverk föreslås ta fram undervisningsmaterial om den judiska minoriteten, som komplement till befintliga läromedel.

Satsning på folkbildning för ökad kunskap om judisk kultur och det svensk-judiska kulturarvet (avser förslag i avsnitt 5.4.3)

Utredaren föreslår att en satsning på folkbildningen ska genomföras under strategins hela tidsperiod, i syfte att öka kunskaperna om judisk kultur och det svensk-judiska kulturarvet.

Folkbildningsrådet har under 2022-2024 fått i uppdrag att fördela statsbidrag för insatser som syftar till att bidra till att nationella minoritetsspråk bevaras och revitaliseras. Utredaren föreslår att satsningen förlängs till 2034, och att den breddas så att den även omfattar insatser om judisk kultur och det svensk-judiska kulturarvet.

SKR är positiva till att satsningen förlängs och breddas, men påtalar vikten av att även de övriga nationella minoriteterna omfattas på ett sätt som lyfter fram och gynnar bevarandet och revitaliseringen också av deras kulturarv.

Jubileumsår – 250 år av etablerat judiskt liv i Sverige (avser förslag i avsnitt 5.5.1)

Utredaren föreslår att 2025 ska uppmärksammas som ett jubileumsår för att högtidlighålla 250 år av etablerat judiskt liv i Sverige. Man föreslår vidare att statliga myndigheter ska ges särskilda uppdrag med anledning av jubileumsåret.

Den historiska anledningen till att 2025 har valts som ett tänkbart jubileumsår är att det då är 250 år sedan Aaron Isaac år 1775 som förste jude gavs tillstånd att bosätta sig i Stockholm och anordna judiska gudstjänster. Kravet var fram till dess att judar som ville bosätta sig i landet konverterade till kristendomen.

Utredaren vill att en rad olika aktörer deltar i högtidlighållandet, och påtalar att det offentliga behöver ta ett särskilt ansvar inom ramen för sina verksamheter. Därför ska statliga myndigheter ges särskilda uppdrag med anledning av jubileumsåret. Utredaren påtalar även vikten av att året uppmärksammas både på nationell, regional och lokal nivå, och att det kan handla om verksamheter på museer, bibliotek och i skolor.

SKR instämmer i att den lokala och regionala nivån är viktiga för att få genomslag för ett sådant högtidlighållande som föreslås. SKR ser positivt på förslaget att uppmärksamma 2025 som ett jubileumsår för judiskt liv i Sverige. SKR tillstyrker förslaget under förutsättning att förtydliganden ges kring vilka förväntningar som finns på kommuner och regioner i relation till jubileumsåret samt att medel skjuts till för att kunna möta dessa. SKR påminner om det lokala självstyret, och önskar vidare information om vilket frivilligt stöd som kan erbjudas kommuner och regioner i uppmärksammandet av jubileumsåret i deras verksamheter.

Förstärkt stöd till det judiska civilsamhället (avser förslag i avsnitt 5.5.2)

Utredaren föreslår att ett statsbidrag ska inrättas för att öka det judiska civilsamhällets förutsättningar att bidra med insatser på lokal och regional nivå under strategins genomförande. Statsbidraget ska fördelas till organisationer i det judiska civilsamhället. Det statsbidrag som redan nu finns för de nationella minoriteternas organisering riktar sig till riksorganisationer, i syfte att dessa ska kunna företräda minoriteten på nationell nivå. Utredaren menar att det saknas ett bidrag som kan fördelas till de judiska organisationerna på lokal och regional nivå för att dessa ska kunna ta en aktiv roll i strategins genomförande.

Det lokala civilsamhället är en viktig samverkanspart för kommuner och regioner, och som tidigare framhållits är den lokala nivån avgörande för att strategin ska få genomslag. SKR har tidigare framhållit utmaningen med bristande resurser som innebär att minoritetens möjlighet till inflytande begränsas. En stor del av det arbete som genomförs i minoritetsorganisationerna görs på frivillig basis. En utmaning för minoritetsorganisationerna är att mäka med att svara på remisser och delta i samråd. Det förstärkta stödet till det judiska civilsamhället som utredaren föreslår kan öka kapaciteten och därmed öka inflytande och egenmakt för minoriteten.

SKR tillstyrker förslaget om förstärkt stöd till det judiska civilsamhället lokalt och regionalt, då en ökad kapacitet hos minoritetsorganisationerna även skulle gynna kommunerna i deras samverkan med minoriteten. SKR påtalar att även övriga nationella minoriteter sannolikt skulle gynnas av motsvarande satsningar på det lokala civilsamhället.

Stöd till ett judiskt informationscentrum (avser förslag i avsnitt 5.5.3)

Förslaget är att Judiska Centralrådet ska ges ekonomiskt stöd för att inrätta och driva ett nationellt judiskt informationscentrum som ska förmedla kunskap om judisk kultur, historia, religion och levnadssätt i Sverige. Utredaren poängterar att informationscentret ska verka på nationell nivå och rikta sitt stöd bl.a. till skolor, och föreslår att finansiering för hela strategiperioden ska ske via statsbidrag. Utredaren föreslår att det är upp till minoriteten att avgöra vilken form centret bör ha; om det ska vara en fysisk plats, en webbplats eller både och.

SKR tillstyrker förslaget om stöd till ett judiskt informationscentrum och anser att det är viktigt att ett sådant nationellt centrum är tillgängligt för landets alla delar. Med hänvisning till detta förordar SKR ett informationscentrum som även finns tillgängligt digitalt, och inte bara som en fysisk plats då dess verksamhet i sådant fall kan vara otillgängligt för delar av landets kommuner och regioner. Då det rör sig om ett nationellt behov och intresse delar SKR utredarens förslag om att finansiering bör ske via statsbidrag.

Satsning på Judiska museet (avser förslag i avsnitt 5.5.4)

Judiska museet ska enligt förslaget ges en treårig förstärkning för att kunna stötta museer, arkiv och judiska organisationer över hela landet i syfte att synliggöra det fysiska svensk-judiska kulturarvet.

SKR tillstyrker den resursförstärkning till Judiska museet som föreslås, det är positivt att museer och arkiv runt om i landet kan få stöd i att synliggöra det svensk-judiska kulturarvet. SKR anser att en sådan satsning som föreslås kan tjäna på att förlängas i tid redan från början, ex. genom en femårig satsning snarare än den treåriga som föreslås, för att säkerställa förankring runt om i landet.

Övergripande mål: Jiddisch (fokusområde 5.6)

Målet är att det offentligas arbete med jiddisch är relevant och framåtsyftande.

Viktigt med uppdrag till Lunds universitet om utbildning av jiddischlärare och utbildning i jiddisch (avser bedömning i avsnitt 5.6.3)

Det uppdrag och de särskilda medel som tilldelats Lunds universitet för att utbilda utbildning i jiddisch och att utbilda lärare i jiddisch är centralt för att språket ska kunna bevaras och revitaliseras.

Det finns endast finns ett fåtal verksamma jiddischlärare i Sverige. Lunds universitet har sedan 2021 i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete och utbildning på jiddisch, däribland med sikte på lärarutbildningar.

SKR delar utredarens bedömning att utbildning av jiddischlärare och utbildning i jiddisch är avgörande för att språket ska kunna bevaras och revitaliseras. Rekrytering av lärare i minoritetsspråken är en stor utmaning för kommunerna. SKR vill betona vikten av att staten säkerställer att det finns lärarutbildning och kompetensutveckling i minoritetsspråken som svarar mot behoven, och anser att en långsiktig och permanent finansiering av lärarutbildningar på minoritetsspråken är av grundläggande betydelse.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson

Ordförande